

דניאלה מלר | ילדה כותאב; נעלי אילת ותפוחים מסוכרים
שמן על קנבס | 2019

מגדר | כתב עת אקדמי רב תחומי למגדר ופמיניזם גיליון שישי | דצמבר 2019

יוכי שלח | בעקבות "זוטות" ו"חבר מושבעות כמותה" – הבחירות של סוזן גלספל: מכתבות בעיתון למחזה וסיפור קצר

בשלושה בדצמבר 1900 פורסמה בעיתון "דה מוין דיילי ניוז" הכותרת: "רצח ליד אינדיאנולה – חוואי ידוע נשדד ונרצח". זו הייתה תחילתה של פרשת רצח החוואי ג'ון הוסק, שהוכה בשנתו בגרזן – שתי מכות שהובילו, כמה שעות מאוחר יותר, למותו. שני חוקרים מונו לחקור את המקרה: השריף לוד הודסון וחוקר מקרי המוות ד"ר הארי דייל, שהניחו תחילה שמדובר במעשה שוד שהסתבך. ארבעה ימים אחר כך ננטשה תיאורית השוד ואשת הנרצח, מרגרט הוסק, אישה כבת 60, נעצרה בשעת הלוויה של בעלה בחשד לרצח. אולם החשודה כפרה באשמה וטענה כי התעוררה בחצות מרעש והבזק של אור, וכשהדליקה את האור ראתה את בעלה מכוסה דם במיטתם. חמישה מתוך תשעת הבנים והבנות של בני הזוג היו בבית בליל הרצח, אך גם הם העידו כי לא שמעו דבר. הם עמדו לצדה של אמם לאורך החקירה והמשפט, שנפתח בשלושה חודשים מאוחר יותר, באפריל 1901, והסתיים לאחר כמה ימים בהרשעה על סמך ראיות נסיבתיות. גזר הדין נקבע למאסר עולם.

איור של מרגרט הוסק, הנאשמת ברצח בעלה. 7.4.1901
(Bryan & Wolf, 2005)

ההגנה עתרה למשפט חוזר, וזה התקיים כשנה אחר כך, בפברואר 1903. חבר המושבעים לא הצליחו להגיע לפסיקה פה אחד ומרגרט הוסק שוחררה. המקרה נותר בלתי פתור¹.

משפטה של מרגרט הוסק סוקר בהרחבה בעיתונות, בין היתר על ידי סוזן גלספל, כתבת צעירה מטעם העיתון "דה מוין דיילי ניוז"². בשורה של 24 כתבות וידיעות עיתונאיות תיארה גלספל את ההתרחשויות במשפט הראשון וכללה גם מספר התייחסויות לדעת הקהל, בתוך בית המשפט ומחוצה לו. בתום המשפט הראשון פרשה גלספל מעיסוקה בעיתונות וחזרה לדוונפורט כדי להתמקד בכתיבת סיפורת, ופרסמה מחזות ורומנים פרי עטה. ב-1913 הפכה – בנישואין שהפכו לשערורייה – לאשתו השלישית של ג'ורג' קראם קרוק, מפיק, במאי ומחזאי.

15 שנים לאחר שסיקרה את פרשת הרצח כתבה גלספל שתי יצירות בהשראת משפטה של מרגרט הוסק: המחזה "דוטות" (Glaspell, Trifles, 1916) והסיפור הקצר "חבר

¹ פרשת רצח הוסק ומשפטה של מרגרט הוסק מתוארים בהרחבה במאמרה של בראיין (Bryan, Patricia, 1997), בספרה של בן צבי (Ben Zvi, 2002) וכן בספרם של וולף ובראיין. (Wolf, 2005 & Bryan).

² סיפור חייה של סוזן גלספל וכן תיאור תקופתה מתוארים בהרחבה בספרה של בן צבי (Ben Zvi, 2005)

מושבעות כמותה", שהתבסס עליו ופורסם שנה אחר כך (Glaspell, 1917)³. בשנים אלו המשיכו תנועות פמיניסטיות בעולם, ובמיוחד בארה"ב ובבריטניה, להיאבק על שוויון זכויות לנשים בכלל ועל הזכות לבחור ולהיבחר בפרט. גלספל השתתפה במאבקים אלו כחברה בארגונים ותנועות פמיניסטיות כגון מועדון הנשים Hetrodoxy, שכלל שלוש קבוצות: סופרג'יסטיות, פרוגרסיביות, ואמניות מגריניג' ווילג'. חברות המועדון דנו במגוון רחב של נושאים כגון רפורמות עירוניות, אמצעי מניעה, גירושין, אימהות, ספרות, תיאטרון, זכות הבחירה, פציפיזם, אהבה חופשית ועוד (Fletcher, 2006). עם זאת, כפי שהעידה גלספל בראיון בשנת 1921, "מובן שאני מתעניינת בכל התנועות המתקדמות, פמיניסטיות, חברתיות או כלכליות... אבל אינני יכולה לקחת חלק פעיל אלא באמצעות כתיבתי." (Koprince, 2006). מכל מקום, נראה כי פעילותה זו לאורך השנים שחלפו מאז סיקור משפט הרצח של הוסק, וכן השינויים שחלו בחייה האישיים, השפיעו על כתיבתה, כפי שניתן להתרשם מהמחזה "זוטות" ומהסיפור "חבר מושבעות כמותה".

הבחירות שעשתה גלספל – הוויתורים, התוספות והשינויים – במעבר מהכתבות העיתונאיות שלה אל המחזה והסיפור מעידות, כפי שניתן להתרשם, על השינויים שחלו בתפיסת עולמה ובדרך בה עסקה בשאלה המרכזית שעמדה, לכאורה, במרכז הטקסטים: אשמתה או חפותה של אישה, החשודה ברצח בעלה. בחירות אלו מעידות, יותר מכל, על תזוזה משמעותית משאלת החפות או האשמה האינדיבידואלית, כפי שהיא מוצגת בכתבות העיתונאיות, אל חפותה או אשמתה של החברה בכלל והחברה האמריקאית בפרט, כפי שהיא מוצגת בשתי היצירות הבדיוניות.

הסיפור הקצר התבסס על המחזה, ולדיאלוגים נוספו בעיקר תיאורים של מקומות ומחשבות של שתי הדמויות הנשיות הראשיות. ההתרחשויות בשתי היצירות הבדיוניות זהות. שתיהן מתארות מעשה רצח שבוצע – החוואי ג'ון רייט נמצא מת

³ הסיפור "חבר מושבעות כמותה" תורגם על ידי יוכי שלח (גלספל, 2012), שהוסיפה לו רשימה "לקשור קשר – על הסיפור 'חבר מושבעות כמותה של סוזן גלספל' (שלח, 2012)

במיטתו וחבל כרוך סביב צווארו. את הגופה גילה שכנו, מר הייל, שבא יחד עם בנו הארי במטרה לשכנע אותו להתקין קו טלפון משותף. הייל מוצא את מיני רייט יושבת בכיסא הנדנדה שלה במטבח, אדישה למות בעלה ולגופתו המונחת במיטתם בקומה העליונה. הוא מזעיק את השריף פיטרס ואת התובע המחוזי הנדרסון וגב' רייט נשלחת למעצר. מאוחר יותר מגיעים שניהם לחקור את זירת הרצח ולמצוא ראיות לכך שמיני רייט רצחה את בעלה. אליהם מצטרפות שתי נשים: גב' הייל, אשת האיכר השכן, וגב' פיטרס, אשת השריף, שהתבקשו לעזור לבעליהן לאסוף כמה חפצים מהבית הריק עבור מיני רייט. שתי הנשים, הנמצאות בעיקר במטבח, מגלות פרטים המעידים על כך שככל הנראה מיני רייט אכן רצחה את בעלה, לאחר שהתעלל בה נפשית וסגר אותה בביתה. לאחר התלבטות, הן מחליטות לשבש את החקירה ולהסתיר פרטים מסגירים אלו מפני שני הגברים, שחקירתם אינה מעלה דבר.

מזירה משפטית לזירה ביתית

כפי שניתן לראות, בשתי היצירות מעבירה גלספל את מוקד הדיון מהזירה המשפטית הציבורית הגברית, כפי שתוארה בכתבותיה, אל הזירה הביתית הנשית. החקירה והמשפט הופכים לאירוע אחד, המתרחש בשני צירים מקבילים: החקירה הגברית בזירת הרצח, שאינה מעלה דבר, מול החקירה הנשית שבסופה הן שופטות את מיני רייט לחסד ולמעשה מזכות אותה לאור נסיבות הרצח. המעבר מתיאור המשפט ובית המשפט כמרחב ציבורי גברי אל הבית והמטבח כמרחב פרטי נשי מאפשר לגלספל להעביר את השליטה והכוח מידי הגברים אל הנשים ולשנות את מערך הכוחות של הסדר החברתי הפטריארכלי, ובכך לחתור תחתיו.

גלספל מחלקת את זירת הרצח והחקירה הביתית לשני מרחבים: חדר השינה בקומה העליונה והחצר, שבתוכו נעים שני גברים החוקרים מטעם הרשויות ובכך הופכים לייצוג של המרחב הציבורי – והמטבח, כייצוג של המרחב הפרטי-הנשי, בו נמצאה באותו בוקר מיני רייט ועתה נמצאות בו גב' הייל וגב' פיטרס. למעשה, המטבח הוא

החלל הקבוע והיחיד המוצג הן במחזה והן בסיפור, ושתי הנשים מופיעות בו בכל הסצנות הקשורות בחקירה, בעוד שני הגברים החוקרים נעים אליו וממנו לסירוגין. לכאורה, הגברים החוקרים אקטיביים בעוד שתי הנשים פאסיביות: הגברים יוזמים את החקירה ומבצעים אותה בפועל, תוך שהם יוצאים ונכנסים מן המטבח אל חדר השינה הקומה השנייה ואל האסם שבחצר. לעומתם, שתי הנשים עומדות או יושבות במטבח וממתינות לתוצאות החקירה. אולם, למעשה, יש כאן היפוך בתפקיד המגדרי, כפי שהוא נתפס באותה תקופה: הגברים נכשלים בחקירתם ואינם מצליחים למצוא ראיות חד משמעיות לאשמתה של מיני רייט, בעוד הנשים מנהלות חקירה משלהן, בלתי פורמלית אך יעילה, מוצאות את "ראיית הזהב" שמעידה על המניע האפשרי לרצח – הכלוב ששערו שבור וציפור השיר המתה – ומעלימות אותה.

הגברים נכשלים בחקירתם משום שהם נכשלים בהבנת המתרחש, מאחר שהתפיסה שלהם היא משימתית וחותרת למטרה אחת: חיפוש ליניארי ואנליטי אחר "ראיות משפטיות", שיובילו למניע לרצח ומשם יובילו למציאת האשם (או האשמה) בו. צורת החשיבה הגברית, שאינה מתחשבת בהקשר הכללי ובפרטים הקטנים ("ב"זוטות") מביאה אותם למבוי סתום.

לעומת זאת, צורת החשיבה הנשית ואופן פעולתן של הנשים היא חשיבה אסוציאטיבית והקשרית של ליקוט פרטים, המתקשרים לא רק לנסיבות חייה של החשודה ברצח, אלא גם לנסיבות חייהן שלהן. לא רק חיי הנישואין של מיני רייט עומדים כאן למשפט, אלא גם חיי הנישואין של שתי הנשים. תפקידן הראשוני הוא שולי, לכאורה: לאסוף פריטי לבוש למען הנאשמת הכלואה בתא המעצר. אולם בהדרגה משתנה פעילותן לאיסוף של פרטי מידע יומיומי, המצטרפים לפסיפס ולתמונה כוללת של מערכת היחסים בין בני הזוג רייט, עד שלבסוף מתמקדת פעילות זו בהבנת יחסי הכוח בין מיני רייט לבעלה ומביאה להבנה מלאה של מצבה הנפשי של מיני רייט: ההתעללות הנפשית שהיא חווה בתוך המערכת הזוגית, ההסגר הפיזי, הנפשי והחברתי בו היא נתונה, בדידותה, והפער הגדול בין מצבה המבטיח כאישה צעירה ומלאת חיים בעבר לבין המוות החברתי, הרגשי והנפשי שלה בהווה. במילים

אחרות, בעוד שהגברים מתמקדים בניסיון להוכיח את אשמתה ברצח בעלה, הנשים מתמקדות בהבנת הנסיבות שהובילו לרצח. בעוד שהגברים מחפשים אדם (או אישה) אחד לתלות בו את האשמה ברצח, הנשים מחלקות את האשמה בין הבעל המתעלל, החברה המתנכרת והחברות המתרחקות והמתעלמות ממיני רייט (כולל הן עצמן). באופן אירוני, דברי השופט במשפט, כפי שצוטטו בכתבתה של גלספל חמש עשרה שנים קודם לכן, ואשר הוליכו את חבר המושבעים להרשיע את מרגרט הוסק במשפט הראשון, הופכים במחזה לסיבה ששתי הנשים מזכות אותה:

”בשום מקרה אין צורך, על מנת לקבוע כתב אישום פלילי נגד הנאשמת, שתהיה הוכחה ישירה של אשמתה על ידי עדים שהיו נוכחים וראו אותה מבצעת את העבירה. במקרים פליליים, כמו גם במקרים אזרחיים, הראיות עשויות להיות, ולעיתים קרובות הן אכן כאלה, לא ישירות, אלא נסיבתיות.” (Glaspell, 2008 [11.4.1901])⁴

בעוד השופט מכוון בדבריו לראיות נסיבתיות המוכיחות את אשמתה של הוסק ברצח בעלה, הרי שתי הנשים במחזה רואות בנסיבות אלה הוכחה לאשמתה של החברה הפטריארכלית ולאשמת הבעל ולכן מזכות את מיני רייט כמי **שנאלצה** לרצוח ולכן איננה אשמה מוסרית. באופן זה מקדימה גלספל את זמנה בקביעה כי ”האישי הוא הפוליטי”⁵ כאשר היא קובעת, הלכה למעשה, כי לא ניתן לבודד את מעשה הרצח של מרגרט הוסק ושל בת דמותה מיני רייט כמעשה של ”רצח בתוך המשפחה” אלא יש לראות בו חלק מנסיבות חברתיות רחבות יותר ובעלות משמעות פוליטית: הרצח הוא תוצר של דיכוי מתמשך של נשים בידי גברים. הסולידריות הנשית מתפתחת בין שתי הנשים ובין לבין מיני רייט לאחר שהן מתבוננות בחייהן ומצרפות את ניסיון החיים של שלושתן, והיא זו המאפשרת הסתכלות רחבה על מעשה הרצח ומביאות אותן

⁴ תרגום שלי

⁵ הביטוי ”האישי הוא הפוליטי” לקוח מתוך הכותרת של מאמרה של קרול הניש – והפך לקביעה ידועה, המסירה את החיץ בין המרחב הציבורי למרחב הפרטי וקובעת כי קיימת השפעה הדדית בין השניים (Hanisch, 1970)

למסקנה אחת בעלת משמעות חברתית פוליטית, הדורשת גם החלטה ומעשה: לזכות את מיני רייט.

מיני רייט: נוכחת נעדרת

בחירה מפתיעה נוספת של גלספל היא להעלים מן המחזה והסיפור את דמותה "הממשית" של מיני רייט – בת דמותה של מרגרט הוסק – ולהציג אותה רק כדמות צללים המתקיימת אך ורק בדיאלוגים או בשיחותיהם של הגברים והנשים. מדובר בה, אך היא איננה נמצאת על הבמה. בחירה זו של גיבורה נוכחת-נעדרת מעצימה את החידתיות שבלב המחזה ואת שאלת המניע והופכת אותה, במידה רבה, לשאלה של פרשנות ונקודת מבט של שאר הדמויות. כך, ובאופן פרדוכסלי, בשתי היצירות נדמה כי מיני רייט עצמה איננה רלבנטית, כביכול, לשאלת האשמה או החפות. היא עצמה איננה נחקרת וקולה הממשי איננו נשמע, ורק העקבות שהותירה הופכים לטקסט הנחקר ומתפרש על ידי הנשים והגברים הנוכחים בביתה – וכתוצאה מכך גם על ידי הצופים/ות והקוראות/ים, האחראיים על הפרשנות לא פחות. אלו נדרשים להתבונן בחייהם שלהם ובחייהן שלהן ולהסיק מסקנות חברתיות כלליות. קולה של מיני רייט נשמע רק מכלי שני, דרך עדותו של הייל, המספר על התשובות הלקוניות של מיני רייט לשאלותיו ועל אדישותה הכללית למתרחש, מה שמתפרש על ידי החוקרים הגברים כעדות אפשרית לאשמתה. כאמור, החוקרים פועלים כציידיים מונחי מטרה, ומחמיצים את העיקר משום שאינם יודעים לפענח קול נשי זה, כפי שאינם מסוגלים לשמוע את קולן של שתי הנשים שאיתן, ואשר נשמע באוזניהם כ"פטפוט" חסר משמעות⁶. לעומת זאת, שתי הנשים פועלות כמי שמחברות טלאים של מידע, תוך חיפוש מתמיד של הקשרים ביניהם. מתוך טלאי המידע הן שומעות את קולה של מיני

⁶ ג'ודית פטרלי (Fetterley, 1986) קובעת כי הגברים, בניגוד לנשים, אינם יכולים לקרוא את הסימנים שהשאירה אחריה מיני רייט – שהם בבחינת "טקסט" – מאחר שאינם מסוגלים לדמיון שלנשים יש בכלל טקסט.

רייט משום שהוא מהדהד את קולן שלהן ולכן גם מובן להן. וכך, טלאי על טלאי, הן תופרות את חלקי הראיות המתגלות בפניהן עד להבנת התמונה כולה. האמירה העקרונית של גלספל הנובעת מכך היא כוללת ורחבה יותר ומתייחסת ליחסי נשים וגברים בכלל, ולכן איננה נזקקת לדמות ספציפית – למראה ולקול הממשיים של מיני רייט – כדי להוכיח את טענותיה.

זוגיות במקום משפחה

בכתבות המתארות את משפטה של מרגרט הוסק (Glaspell, 2008) עולה כי בני הזוג היו נשואים במשך שלושים ושתיים שנים, עד ללילה בו נרצח ג'ון הוסק במכות גרזן. כאמור, לזוג היו תשעה ילדים שגילו מעורבות רבה במהלך משפט הרצח ועמדו לצדה של האם. במשפט המקדים ניסתה התביעה להציג עדויות ראשוניות על סכסוכים בין בני הזוג מתוך ניסיון לבסס מניע אפשרי. כך טענה התביעה כי בני הזוג הרבו לריב וכי ג'ון הוסק הבן היה העילה למריבות בין בני הזוג, משום שהאב סירב "להתעלם מחסרונותיו"⁷ עדויות נוספות העלו כי מרגרט הוסק עזבה את הבית שנה קודם לכן וחזרה רק לאחר שהוצעה לה חלוקת הרכוש, שמעולם לא התקיימה בפועל⁸.

במשפט עצמו, שהתנהל מול חבר מושבעים, העיד מנהל האחוזה כי ג'ון הוסק התלונן כי אשתו מונעת ממנו לגדל ולחנך את ילדיהם על פי דרכו ומצדדת בהם נגדו. כמו כן העיד כי היא הייתה מוכנה לקבל את חלוקת הרכוש, לפיה 80 אקרים מאדמת האחוזה יעברו אל בעלה והשאר יישארו אצלה ואצל המשפחה⁹. מאוחר יותר דיווחה גלספל כי התביעה הציגה תיאוריה נוספת, המסבירה את המקור ליחסים הגרועים בין ג'ון הוסק לבין מרגרט אשתו: נישואיהם לא היו נישואי אהבה אלא נישואי אילוץ, מאחר שמרגרט הייתה בהריון עם בנם הבכור, אלכסנדר. התביעה התבססה על הזמן שחלף

⁷ (Glaspell, 2008), כתבה מתאריך 5.11.1900

⁸ (Glaspell, 2008), כתבה מתאריך 8.12.1901

⁹ (Glaspell, 2008), כתבה מתאריך 4.4.1901

מיום הנישואים בסתיו 1868 עד ליום הלידה באוגוסט¹⁰. לטענת התביעה זהו סוד ששמרו בני הזוג. לטענת התביעה הרצח בוצע, אם כן, משני מניעים: סכסוכים הקשורים לדרך חינוך הילדים והרצון לזכות בנכסים¹¹. עם זאת, גלספל הקפידה לדווח כי הנאשמת ירשה בבית המשפט כשהיא מוקפת בשלוש מבנותיה ובכל בניה מלבד אחד, וכולם בכו יחד אתה¹². חלק מן הילדים העידו מאוחר יותר בבית המשפט, גם מטעם התביעה, אולם עשו מאמץ להגן על אמם.

צילום של משפחת הוסק, 1892

(Bryan & Wolf, 2005)

תמונה משפחתית מורכבת זו, על מערכת היחסים הזוגית וההורית של מרגרט הוסק ובעלה, ג'ון הוסק – נעדרת לחלוטין מן המחזה "זוטות", ובעקבותיו גם מהסיפור "חבר מושבעות כמותה". המחזה מציג בעל ואישה חשוכי ילדים החיים יחד בבית אחד ומנותקים מסביבתם. בחירה זו של גלספל אפשרה לה להציב זרקור מול מערכת

¹⁰ על פי רישיון הנישואין, שלא הוצג בבית המשפט, בני הזוג נישאו בחורף – בתאריך 1.1868.28. אלכסנדר, הבן הבכור, נולד ב-16 באוגוסט באותה שנה (Bryan & Wolf, 2005)

¹¹ (Glaspell, 2008), כתבה מתאריך 9.4.1901

¹² (Glaspell, 2008), כתבה מתאריך 3.4.1901

היחסים הזוגית בין השניים ולהתמקד בה, במנותק מהשפעות גידול הילדים וחינוכם או מהשפעות חברתיות, ללא מניע אפשרי של חילוקי דעות ביחס לחינוך הילדים או לחילוקי דעות כלכליים ביחס לרכוש. באופן זה המחזה הופך לייצוג של יחסי גברים ונשים בתוך מערכת הנישואין ובוחן את מערך יחסי הכוחות ביניהם, כאשר את המניע יש לחפש בתוך מערכת יחסים זו ובתוך מערך הכוחות הזה. בכך מסַגֵּרָה גלספל את הקונפליקט בשתי היצירות ככזה המתרחש בתוך חיי נישואין, בין אישה ובעל אינדיווידואליים, כייצוג של מערכת היחסים חברתית כללית בין נשים לגברים, תוך שהיא "מנקה" אותו מכל השפעות נוספות, כלכליות או הוריות. את המניע, אם כך, יש לחפש בדרך בה רואה החברה את יחסי הכוח הפוליטיים האלה, ולא רק ביחסים בין בני הזוג הספציפיים.

שאלת המניע

שאלת המניע הייתה קריטית במשפטה של מרגרט הוסק. כאמור, התובע במשפט התמקד בניסיון להוכיח כי היו אלו מחלוקות ביחס לרכוש וכן ביחס לדרך החינוך הנאות לילדיהם. התפיסה הקפיטליסטית והפטריארכלית הרווחת הניחה מראש כי הגבר שליט במשפחתו וכי הרכוש, הילדים והאישה הם קניינו. העדים שנשמעו בבית המשפט ואשר העידו על המריבות בין בני הזוג ביחס לרכוש ולצורת החינוך לילדיהם רמזו כי מרגרט הוסק ערערה על תפיסה זו ויצרו בקרב השומעים תחושה כי הנאשמת איננה נאמנה לתפקידה כאשת-איש וכאם, ובכך היא חותרת תחת יסודות החברה כולה.

בשתי היצירות גלספל מעלימה לחלוטין את ענייני הרכוש, ומכיוון שלזוג רייט אין ילדים לא עולה גם שאלת חינוכם. בכך הופכת שאלת המניע לתעלומה של ממש, שעל החוקרים לפתור. התובע המחוזי מחפש, כפי שמעידה אשת השריף, "משהו שיוכיח כעס – או רגש פתאומי" – אולם זהו "משהו" חמקמק ומתעתע מכיוון שהוא מתייחס לרגשות. החוקרים הגברים מחפשים ראיות שיעידו על אותו "משהו", ראייה פיזית

שמעידה על רגשות כעס, אולם מלכתחילה אתר החיפוש שלהם שגוי. הם מתרכזים בחדר השינה, שהוא אתר הרצח, במקום לחקור את המטבח, שהוא המקום העיקרי בו התנהלו חייה של מיני רייט. ואכן, בהיותן נשים כמותה, מצליחות גב' הייל וגב' פיטרס למצוא את הראיות למצוקתה של מיני רייט, שהביאה לכעס שהפך מניע לרצח. עצם שליטתו של ג'ון רייט בחייה היא הגורם למצוקה זו עד שסילוקו מהבית באמצעות מותו נראה בעיניה כפתרון היחיד, במיוחד לאור בידודה החברתי. הראיות למניע מתגלות לעיני הנשים בהדרגה. תחילה אלו צנצנות הריבה שהתקלקלו והבית המלוכלך, אחר כך אלו הטלאים שלא הוטלאו כהלכה, ולבסוף מציאת הכלוב והציפור המתה. הצנצנות והטלאים היו עדות לכך שמשהו בסיסי הפריע למיני רייט למלא את תפקידה כעקרת בית, או, כפי שפירש זאת התובע המחוזי באופן שגוי, כשנוכח לדעת שהמגבות אינן נקיות: "עקרת בית לא מוצלחת במיוחד, הייתי אומר, נכון, גבירותיי?" ניסיונו לגייס את תמיכתן של שתי הנשים לא עולה יפה, וגב' הייל ממהרת לומר: "המגבות האלה מתלכלכות נורא מהר. הידיים של הגברים לא תמיד נקיות כמו שצריך". במישור הפשוט היא מותחת ביקורת על כך שהגברים, ביהירותם ועיוורונם אינם מכירים בעבודתה הקשה של האישה, אך במישור הסימלי זוהי, למעשה, אמירה פוליטית הנוגעת לפער הכוחות בין הגברים לבין הנשים הנאלצות לשרת אותם מבלי לקבל שכר, ממשי או סמלי, על עבודה סיזיפית שלעולם איננה נגמרת. פער כוחות זה ניצב בבסיס המניע לרצח: חוסר האונים של מיני רייט ביחס לשליטה המוחלטת של בעלה על חייה מביא אותה לרצוח אותו. גב' הייל מצביעה על כך ש"ידיהם אינם נקיות" גם כמושג משפטי: כמי שאינם מסוגלים להבין ללב האישה הרוצחת-הקרבתן וכמי שטורחים לשמר את כוחם הפוליטי הם לוקים בחוסר תום לב ולכן פסולים לשיפוט.

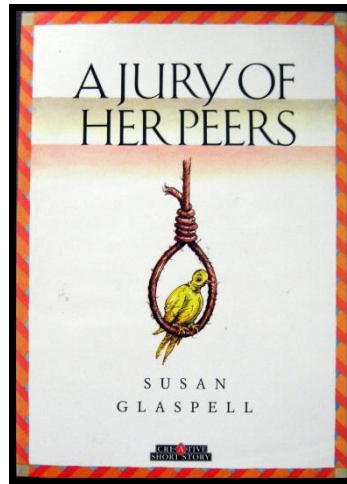
גרזן מול חבל

לא לחינם מחליפה גלספל את הגרזן ככלי הרצח המקורי בפרשיית הוסק בחבל, שנברך סביב צווארו של ג'ון רייט. רצח באמצעות גרזן נתפס כרצח "גברי", מדמם,

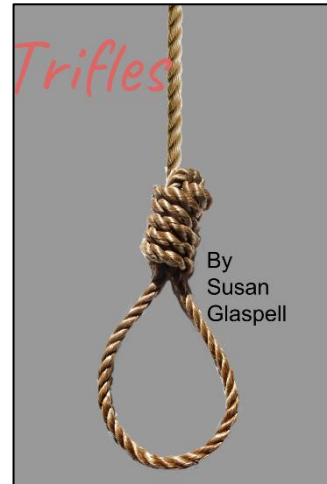
יצרי ואכזרי, בעוד שכריכת חבל סביב הצוואר "עד צאת הנשמה" נתפסת כעונש של מוות בתלייה, כמו זה הנגזר על ידי בתי משפט בעקבות הרשעה בפשע חמור. טענתה של מרגרט הוסק, כי לא התעוררה למרות שתי מכות הגרזן שניחתו על ראשו של בעלה באישון לילה בעודו ישן לידה במיטה, נשמעת חשודה בהרבה מטענתה של מיני רייט כי לא התעוררה כשכרכו את החבל סביב צווארו של בעלה משום שהיא "ישנה חזק". ואכן, הגברים, ובראשם התובע הראשי, מוטרדים מטענתה זו, ובכל זאת התובע המחוזי טורח לבדוק ואף מוצא כי החבל שייך למשפחת רייט, ובכך פוסל את האפשרות כי מישהו מבחוץ ביצע את הרצח.

גב' הייל, לעומת זאת, טוענת במידה מסוימת של היגיון, כי "גם ג'ון רייט לא התעורר מזה שמישהו שם חבל על הצוואר שלו". בכך היא מערערת על תוקף הטענה שמיני רייט הייתה אמורה להתעורר והופכת אותה לפרשנות אפשרית אחת מיני רבות. הערתה זו יכולה להישמע באוזני הצופות והצופים גם כקריאת השכמה: החברה כולה צריכה הייתה להתעורר – ולא רק מיני רייט. בכך היא מסבה את תשומת הלב לכך שהגיע הזמן שגם נשים ישמשו בתפקיד חוקרות, חבר מושבעות ושופטות, ולא רק גברים, משום שההיגיון שלהן אחר – היגיון שרואה את מכלול הנסיבות ולא רק את האירוע עצמו, ומשום כך מפרש אותן באופן שונה.

בשתי היצירות אין תיאור של הדרך בה נכרך החבל, אבל האסוציאציה מעלה אפשרות לקשר שנעשה בו, בדומה לטכניקת הקשירה של מיני רייט ביצירת שמיכת הטלאים שנותרה מיותמת במטבחה לאחר מאסרה. כך ניתן ללמוד גם מכמה מהדימויים שנבחרו לכריכות של חלק מהמהדורות שיצאו לאור:

A Jury of Her Peers
(חבר מושבעות כמותה)

Trifles
(זוטות)

ניסיונה הרב של מיני רייט ביצירת שמיכות טלאים, העשויות בטכניקה של קשירת קשרים, רומז על כך שאכן היא רצחה את בעלה, באמצעים שהכירה ואשר היו זמינים לה: החבל והידע כיצד ליצור בו קשר של עניבת חנק. באמצעות קישור זה בין יצירת שמיכת הטלאים לבין חבל החניקה רומזת גלספל הן לאשמתה של מיני רייט, והן לכך שמותו של ג'ון רייט היה עבירה על החוק אבל לא בלתי מוסרי: זה היה עונשו על פשעיו: כליאתה ועל ההתעללות הנפשית שלו בה. רמז זה נעלם גם הוא מעיני החוקרים הגברים, המלגלים על הנשים ועל עיסוקן בטכניקות ליצירת שמיכות טלאים, מבלי שיוכלו או ירצו להבין את המשמעות הקונקרטי והסימבולית של יצירה כזו: מלבד הערך הכלכלי החסכני של יצירת שמיכה מקרעים ושאריות של בדים, יצירת שמיכת טלאים היא מעשה אמנות נשי סימבולי¹³, שבו מחברת מיני רייט את קרעי חייה ויוצרת מהם טקסט ויזואלי שרק נשים מצליחות לפענח¹⁴. כך יכלו שתי הנשים לקרוא בטקסט זה, שבו חלק מן הטלאים הוטלאו ברישול, כי מיני רייט הייתה במצוקה גדולה, שרק היא יכולה להסביר את הרישול בתפירה ובקשירה.

¹⁴ חוקרות פמיניסטיות התייחסו ליצירת שמיכת טלאים (Quilts) כאל מעשה אמנות שלא הוכר על ידי עולם האמנות הגברי (ר' למשל Bernick, 1994). אחרות השוו בין יצירת שמיכת טלאים ליצירת טקסט, (ר' למשל Elsley, 1996; Showalter, 1986). עבודות הטלאים נקשרות גם לעבודת הנשים השחורות בתקופת העבדות (ר' למשל [Walker, 1996] 1972).

נאמנות לחוק או נאמנות לבנות מינן

הן במשפט הוסק והן בשתי היצירות, רצח אישה את בעלה נתפס על ידי הממסד הגברי כגילוי האולטימטיבי של חוסר נאמנות – למוסד הנישואין, לחוק ולחברה, ונסיבות הרצח אינן יכולות להילקח בחשבון או לכפר על כך. משום כך, נדרשות גם שתי הנשים ביצירות אלה לגלות נאמנות לחוקי החברה ולנורמות הנוהגות בה. אולם, כניסתן של נשים אלו כדמויות מרכזיות בשתי היצירות משבש עיקרון בסיסי זה. בעוד שמשפט הוסק התנהל בפני גברים – השופט, התובע, הסניגור וחבר המושבעים¹⁵ והוצג מנקודת המבט שלהם, המזדהה באופן ברור עם הנרצח, הרי שבשתי היצירות מסיטה גלספל את נקודת המבט אל שתי הנשים, המזדהות, בסופו של דבר, דווקא עם הנאשמת, ומשמשות מעין חוקרות, חבר מושבעות ושופטות גם יחד.

גב' פיטרס, כפי שמציינים התובע המחוזי והשריף, "נשואה לחוק" – עובדה המחייבת אותה, לדעתם, לנאמנות מוחלטת לבעלה ולמוסדות אכיפת החוק. לעומת זאת, נאמנותה של גב' הייל מוטלת מלכתחילה בספק, ונראה שהיא, כפי שמציין התובע המרכזי, "נאמנה לבנות מינה". נושא הנאמנות של הנשים לגברים ולמה שהם מייצגים קשור בקשר הדוק לנושא הזוגיות והנישואין, כציפייה חברתית שיש לקיים. נאמנותה של גב' הייל לבנות מינה מוצגת כסדק בנאמנות זו ומאיים על הסדרים החברתיים הפטריארכליים והקפיטליסטיים האמריקניים, הרואים באישה חלק מקניינו של הגבר. ואכן, בהדרגה, וככל שהגברים מלגלים על הנשים העוסקות בזוטות כגון סוג הקשר או התפירה של שמיכת הטלאים של מיני רייט או צנצנות הריבה שהכינה, הסדק הולך ומתרחב עד שגם גב' פיטרס מערערת על הצורך בנאמנות עיוורת לבעלה השריף. כך נוצרת בסופו של דבר סולידריות בין שתי הנשים

¹⁵ מקורו של הרעיון של נאשמים העומדים לדין בפני חבר מושבעים כמותם, כלומר, בפני עמיתיהם הדומים להם, הוא ב"מגנה כרטה" בתחילת המאה ה-13 באנגליה. נשים החלו לשרת כמושבעות בחלק מהמדינות בארה"ב רק ב-1920, ורק מ-1937 ואילך שירות זה הפך חובה, כמו לגברים. בכך זכו גם הנשים לעמוד לדין בפני חבר מושבעים שכלל גם מושבעות, הדומות להן במאפיינים החברתיים: חבר מושבעות כמותן.

הנוכחות ובין האישה הנעדרת – כמחנה אופוזיציוני וחתרני מול סמכותם של הגברים. סולידריות זו והנאמנות לבנות המין הנשי חותרות תחת יסודות מוסדות החוק, המשפט והנישואין, המבוססים על עליונותם הבלתי מעורערת של הגברים-הבעלים. באופן זה יוצרת גלספל אנלוגיה סימבולית בין הרצח הממשי, שביצעה מיני רייט באמצעות חבל, לבין ההתנתקות של שתי הנשים מנאמנותן העיוורת לבעליהן.

מקורות

Ben Zvi, L. (2002). "Murder, She Wrote": The Genesis of Susan Glaspell's Trifles. In B. Z. Linda (Ed.), *Susan Glaspell: Essays on Her Theater and Fiction* (pp. 19-48). University of Michigan Press.

Ben Zvi, L. (2005). *Susan Glaspell: Her Life and Times*. Oxford University Press.

Bernick, S. E. (1994). A Quilt Is an Art Object When It Stands Up like a Man. In J. E. Cheryl B. Torsney (Ed.), *Quilt Culture: Tracing the Pattern* (pp. 134-150). Columbia/London.

Bryan, P., & Wolf, T. (2005). *Midnight Assassin: A Murder in America's Heartland*. University of Iowa Press.

Bryan, P., & Wolf, T. (2007). Susan Glaspell's newspaper articles on the Hossack case. Retrieved 04 06, 2019, from *Midnight Assassin*: <http://www.midnightassassin.com/articles.html>

Bryan, Patricia. (1997, July). Stories in Fiction and in Fact: Susan Glaspell's "A Jury of Her Peers" and the 1901 Murder Trial of Margaret Hossack. *Stanford Law Review*, 49(6), 1293-1363.

Elsley, J. (1996). *Quilts as Text(iles): The Semiotics of Quilting*. New York: Peter Lang.

Fetterley, J. (1986). Reading about Reading: 'A Jury of Her Peers', 'The Murders in the Rue Morgue', and 'The Yellow Wallpaper'. In E. A. Schweickart (Ed.), *Gender and Reading: Essays on Readers, Texts, and Contexts*, (pp. 147-164). Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Fletcher, C. V. (2006). "The Rules of the Institution": Susan Glaspell and Sisterhood. In M. Carpentier, & B. Ozieblo (Eds.), *Disclosing Intertextualities: The Stories, Plays, and Novels of Susan Glaspell* (pp. 239–256). Rodopi.

Forsa, C. (2005). Forensic Science and the Aesthetics of Affect in 'A Jury of Her Peers'. In J. Emeline, & M. Carpentier (Eds.), *Susan Glaspell's Trifles and "A Jury of Her Peers": Centennial Essays, Interviews, and Adaptations* (pp. 12-25). Jefferson, North Carolina : McFarland & Company, Inc., Publishers.

Glaspell, S. (1916). *Trifles*. New York: Frank Shay.

Glaspell, S. (1917, March 5). *A Jury of Her Peers*. *Everyweek*.

Glaspell, S. (2008). *The Hossack Murder 1900-1901*. In H. Schechter (Ed.), *True Crime: An American Anthology* (pp. 179–95). Library of America.

Hanisch, C. (1970). *The Personal Is Political. Notes from the Second Year: Women's Liberation*.

Koprince, S. (2006). *The Narrow House: Glaspell's Trifles and Wharton's Ethan Frome*. In M. C. Carpentier, & B. Ozieblo (Eds.), *Disclosing Intertextualities: The Stories, Plays, and Novels of Susan Glaspell* (pp. 63-78). Rodopi.

Showalter, E. (1986). *Piecing and Writing*. In N. K. Miller (Ed.), *The Poetics of Gender*.

Walker, A. (1996 [1972]). *In search of our mothers' gardens*. In M. Eageleton (Ed.), *Feminist Literary Theory: A Reader* (pp. 33-36). Oxford and Cambridge: Blackwell.

גלספל, ס'. (דצמבר 2012). *חבר מושבעות כמותה*. מגדר. אוחר מתוך:

https://a0892f23-8915-4259-a76e-148e464cfcf1.filesusr.com/ugd/6ec31f_20d8870bbb0440a9bc9ecccfa73e2fa2.pdf

שלה, י'. (דצמבר 2012). *לקשור קשר - על הסיפור 'חבר מושבעות כמותה' של סוזן גלספל*. מגדר. אוחר מתוך:

https://a0892f23-8915-4259-a76e-148e464cfcf1.filesusr.com/ugd/6ec31f_591c3270c4b740acb09773af3b9cd302.pdf